

บทที่ 1

สังคมมนุษย์ภายใต้สภาวะแวดล้อมการทำให้มีลักษณะเป็นแบบเมือง (Human Society and Urbanization)

บทแรกเป็นบทที่เป็นบทที่จัดทำให้นักศึกษาได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปراภูมิการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ทั้งนี้จะทำการอธิบาย ดังนี้ 1. ความหมายและความสำคัญของมนุษย์และสังคม 2. โครงสร้างทางสังคมหรือระบบสังคมอันประกอบด้วย บรรทัดฐานทางสังคม สถานภาพและบทบาทการบังคับใช้ด้วยการให้รางวัลและการลงโทษ 3. มนุษย์กับสังคมโดยเน้น ความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ กับความต้องพึ่งพา กับหน้าที่ต่าง ๆ ของสังคม 4. บุคลิกภาพของมนุษย์ 5. การกระทำระหว่างกันทางสังคมหรือการกระทำท่อ กันทางสังคม หรือกระบวนการทางสังคม 6. รูปแบบชนิดและหัวใจประเทกษาของสังคม 7. เป็นการสรุปปراภูมิการณ์ทางสังคมของสังคมมนุษย์ ซึ่งจะพบปราภูมิการณ์ทางสังคมในรูปของดึงดูดที่ปราชญ์ในทุกสังคม ที่เรียกว่า “นอร์มอลิตี้” (Normality) และอีกดึงดูดที่ไม่ได้แก่สิ่ง อบกติ หรือ “แอนโนร์มอลิตี้” (Abnormality) อันได้แก่ “พยาธิวิทยาทางสังคม” (โซเชียล พารา索ล็อกซี; Social pathology) หรือ “โซเชียล พรอบเลม” (Social problem) ซึ่งได้แก่ ปัญหาสังคม นั่นเอง และ 8. ปраภูมิการณ์ของสังคมมนุษย์ภายใต้สภาวะแวดล้อม “การทำให้มีลักษณะเป็นแบบเมือง”

1. ความหมายและความสำคัญของสังคมมนุษย์

มนุษย์ปอมอยู่รวมกันเป็นหมู่聚 แม้จะมีความต้องพึ่งพา กับเป็นสังคม สังคม หรือสังคมมนุษย์ เป็นการที่คนพากหนึ่งรวมกันเข้ามากลายพฤติกรรม ผู้คนในกลุ่ม จะมีสิ่งที่ คล้ายคลึงกัน เช่น เรื่องชาติ เมษาพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ทัศนคติ เป็นต้น มนุษย์ดังกล่าว แม้จะแยกย้ายกันอยู่ แต่จะมีสิ่งมีดเหมือนกันให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และคนจะถือว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยใหญ่หน่วยเดียวกัน ความต้องพึ่งหวังกันของมนุษย์ทั้งหลาย ทั้ง ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม จะถือให้เกิดสังคมมนุษย์ขึ้นมา และมีการสร้างแบบแผน เพื่อ ประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่รวมกันในสังคมมนุษย์ เพื่อให้สังคมนั้น ๆ ดำรงอยู่ต่อไป (ย่าน รายละเอียดใน ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท หลักศิลป์ พ.ศ. 2514 ประกอบ)

ความหมายของสังคมมนุษย์ คืองานจากพจนานุกรมคัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบันทึกสถาน Human “เกี่ยวกับมนุษย์ คำนี้ ใช้เกี่ยวกับมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ที่มีร่องว้า โฉไม้เช-

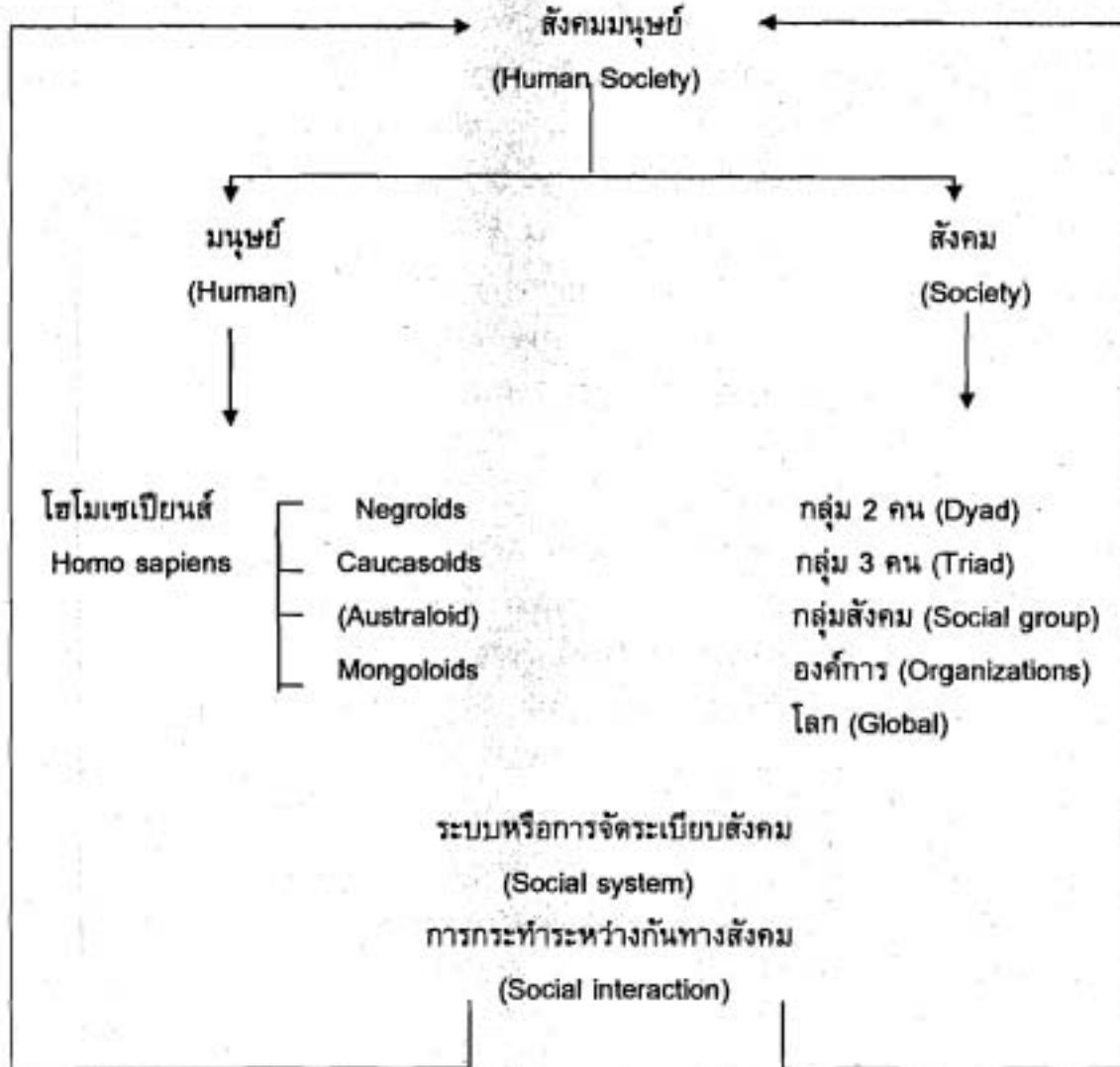
เปียนส์ (*Homo Sapiens*) หรือเกี่ยวกับคุณสมบัติใดๆ ที่ถือว่าเป็นลักษณะของผู้พันธุ์นี้ในทางสังคมวิทยามากจะใช้คำนี้เฉพาะมนุษย์ที่มีวัฒนธรรมเท่านั้น กล่าวคือ มนุษย์ที่อ่อนน้อม ต้องมีองค์สร้างตระสำคัญของวัฒนธรรม เช่น การพูด ความคิด ความสามารถในการถ่ายทอด และความสามารถในการใช้สิ่งประดิษฐ์ (มนุษย์วานร มนุษย์ที่คล้ายสัตว์คลอดจนมนุษย์ที่มีสติปัญญาอยู่ในขั้นอีเดียด ทางสังคมวิทยาไม่ถือว่าอยู่ในข่าย “ความหมายของคำว่ามนุษย์”) (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา, 2524 หน้า 176) ดังนั้น Infrahuman หรือ Subhuman ซึ่งมีความหมายว่า “ต่ำกว่ามนุษย์” จึงหมายถึงสัตว์ทุกชนิดที่มีลักษณะต่างไปจากมนุษย์

Society สังคม หมายถึง “คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา, 2524 หน้า 371) ความสัมพันธ์จะออกมายังรูปของการกระทำต่อ กันทางสังคม (Social Interaction) ภายในระบบสังคม (Social System) ดังนั้น “Human Society” สังคมมนุษย์จึงหมายถึง การที่มนุษย์โดยไม่เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มีวัฒนธรรม (อันประกอบด้วย การพูด ความคิด ความสามารถในการถ่ายทอดและใช้สิ่งประดิษฐ์) ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามกฎระเบียบโดยมีวัตถุ-ประสงค์สำคัญร่วมกัน

(สำหรับการจำแนกสังคมมนุษย์นั้นอาจจำแนกออกเป็น (ก) สังคมระดับต่ำกว่าชาติ (ข) สังคมระดับชาติ และ (ค) สังคมระดับโลก และมีการจำแนกเป็นอย่างอื่นอีก ซึ่งจะได้อธิบายในประเด็นต่อ ๆ ไป)

จากการศึกษาสังคมมนุษย์มาแล้ว สามารถเขียนแผนภูมิประกอบคำอธิบายได้ ดังนี้

สังคมมนุษย์

ความสำคัญของสังคม (มนุษย์) (1) เนื่องจากมีระบบการงานต้องพึ่งพาผู้อื่น (สังคม) จึงจะมีชีวิตรอด (2) มนุษย์มีความสามารถด้านสมองในการประดิษฐ์ คิดค้น ซึ่งการประดิษฐ์ความสำเร็จในการประดิษฐ์คิดค้น ต้องอาศัยการร่วมมือ และการแบ่งงานกันทำ (3) มนุษย์มีความสามารถสร้างวัฒนธรรม เรียนรู้วัฒนธรรมและถ่ายทอดวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งไป ยังชนอีกรุ่นหนึ่ง ฯลฯ (คณานารย์ภาคสังคมวิทยาฯ, 2538, หน้า 1) จากสิ่งดังๆ ดังกล่าว มนุษย์จะสัมฤทธิ์ผลให้ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและ (4) เพื่อสนองตอบความต้องการ(needs) ของมนุษย์เป็นสำคัญ

ตั้งนี้ สังคมจะมีหน้าที่ (Social Function) ดังๆ เช่น (1) ตารางไว้ซึ่งหน้าที่ทางชีวภาพซึ่งลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์ เช่น แรงขัน (Drive) อารทิเซ่น ความหิว ความต้องการทางเพศ การพึ่งพา ยามเยาว์ (Childhood dependence) ความสามารถในการเรียนรู้ (Capacity to learn) และภาษา (Language) เป็นตือถ่ายทอด ซึ่งลักษณะทางชีวภาพส่งผลให้มนุษย์มีการเรียนรู้ทางสังคม (SOCIALIZATION) (2) การผลิตสมารถให้มนับแต่การกำหนดแบบแผนของการสมรสฯลฯ (3) อบรมสมารถให้เรียนรู้ระเบียบสังคม เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันประกอบด้วยความคิด บรรทัดฐาน และวัตถุแก่สมาชิกสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นตลอดชีวิตของบุคคลและเป็นการพัฒนาบุคคลิกภาพของบุคคล การเรียนรู้ทางสังคม (SOCIALIZATION) จะออกมากในรูปทางการและไม่ทางการ (DIRECT AND INDIRECT SOCIALIZATION)

ความมุ่งหมายของ SOCIALIZATION ประกอบด้วย

- (ก) ปัจจัยระเบียบวินัย (DISCIPLINES)
 - (ข) ปัจจัยความมุ่งหวัง (ASPIRATIONS)
 - (ค) สอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (SOCIAL ROLES) และ
 - (ง) เพื่อให้เกิดทักษะ (Skills) เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมสังคม
(คณานารย์ภาคสังคมวิทยา, 2538, หน้า 39)
- สำหรับด้วยแทนหรือผู้ที่ทำหน้าที่ให้การอบรมทางสังคมเรียกว่า ด้วยแทนการให้การเรียนรู้ทางสังคม (SOCIALIZATION AGENTS) ซึ่งประกอบด้วย
- (ก) ครอบครัว (FAMILY) (ข) กลุ่มเพื่อน (PEER GROUPS) (ค) โรงเรียน (SCHOOLS)
 - (ง) กลุ่มอาชีพ (PROFESSIONAL GROUPS) เป็นต้น
- (4) ตารางไว้ซึ่งความเป็นระเบียบของสังคมและ (5) ตารางไว้ซึ่งความหมายและมูลเหตุของรับผิดชอบสังคมโดยส่วนรวม เป็นต้น

2. โครงสร้างของสังคม (มนุษย์) (SOCIAL STRUCTURE)

สังคมมนุษย์เป็นระบบสังคมอย่างหนึ่ง หรือที่เรียกว่า "SOCIAL SYSTEM" นั้นคือความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์หรือระหว่างบุคคลจะมีลักษณะเป็น 2 ระบบ ประกอบด้วยส่วนย่อย ดังๆ ซึ่งส่วนย่อยเหล่านี้มีความแตกต่างกัน เช่น คนในสังคมต่างๆ ก็มีอาชีพการทำงานแตกต่างกันหรือในสังคมจะต้องมีสถาบันหรือการทำหน้าที่ต่างๆ กันไป เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองฯลฯ และส่วนย่อยเหล่านี้ก็ต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ โดยเฉพาะในทางด้านพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ชีวิตสังคมดำเนินไปอย่างเป็นปกติสุข มีเสถียรภาพ และอยู่

ในสภาวะสมดุล ณ จุดนี้เราจะพิจารณาถึง สิ่งที่สร้างความเป็นระเบียบ เพื่อยรักษา และสมดุล ให้เกิดขึ้นในสังคม เมื่อผู้คนเห็นมายุ่งกันเป็นกลุ่ม จะมีอะไรบ้าง เราจะพนได้จาก ส่วนประกอบของโครงสร้างดังกล่าว

ตัวนประกอบของโครงสร้าง ที่จะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบขึ้นในระบบความสัมพันธ์ ในระบบสังคมมนุษย์ (1) ที่สำคัญประการแรกได้แก่ การที่ แต่ละคนจะต้องปฏิบัติไปตาม ระเบียบแบบแผนหรือ ปัจจสถานหรือบรรทัดฐานทางสังคม (SOCIAL NORMS) ของพวคุณ ซึ่ง บรรทัดฐานจะมีลักษณะอย่างไร บ้อมแล้วแต่วัฒนธรรมของกลุ่มนั้นๆ (บรรทัดฐานประกอบด้วย วิถีประชาชา จริยและกฎหมาย)

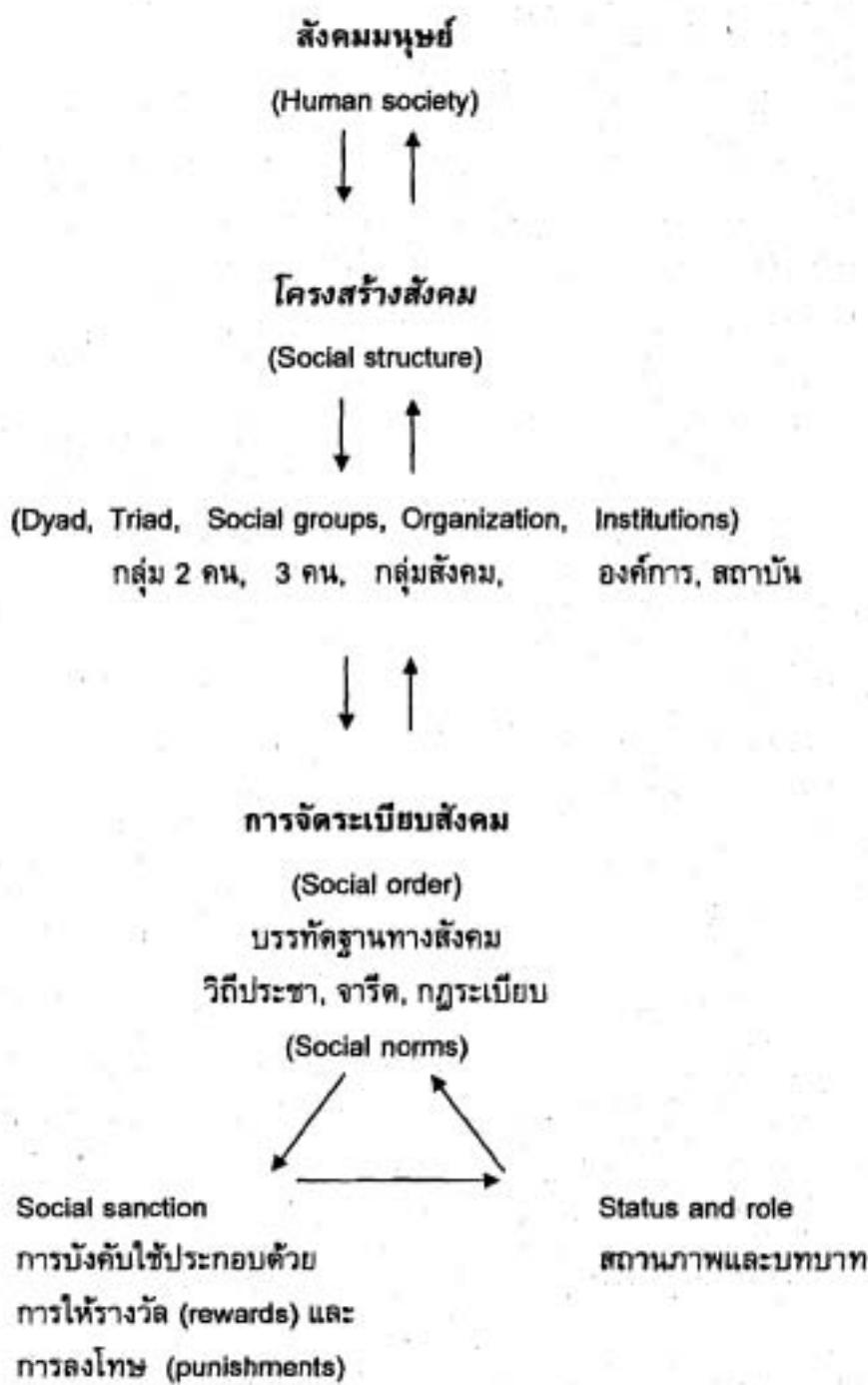
(2) ตัวจำเป็นประการที่สอง ระเบียบแบบแผนหรือบรรทัดฐานทางสังคมเข่นว่า นั้น จะต้องเป็นไปตามตำแหน่งหรือสถานภาพ (STATUS) ของผู้คนเหล่านั้น แต่ละคนแต่ละพวคุณ แต่ละกลุ่ม แต่ละประเทศซึ่งแตกต่างกันไป เช่น ข้อบังคับว่าด้วยการแต่งกาย (ระเบียบแบบแผนว่า ด้วยการเรียนการสอน การสอน) ของนักศึกษาตามหัววิชาลัยรวมทั้งบ่อนใช้บังคับแก่ทุกคน ที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้

ตั้งนั้นผู้ใดเป็นนักศึกษาป้อมต้องปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับระเบียบแบบแผนดังกล่าว ข้างต้น หรือกล่าวได้ว่า บรรดาศนาชิกห้องคลาสของสังคม (มนุษย์) แต่ละแห่ง กตุุมพวคุณรวม รวมถึงประเทศและโลก องค์การ สถาบัน จะต้องมีบทบาท (ROLES) ให้เป็นไปตามสถานภาพ ของตน ในโครงสร้างของสังคมจะมีสถานภาพมากน้อย และในแต่ละสถานภาพจะมีบทบาท กำหนด ซึ่งเป็นพานบรรทัดฐานของแต่ละสังคม (เช่น สถานภาพของสามีภรรยา มีความคาดกัน บุตร ศิษย์กับอาจารย์ผู้บังคับบัญชา ทหาร ข้าราชการ ตำรวจ นักการเมือง นายกรัฐมนตรี สถานภาพของกลุ่ม องค์การ สถาบัน รวมถึงประเทศ ฯลฯ)

(3) ตัวจำเป็นที่สำคัญประการที่สาม ทุกสังคมจะต้องมีวิธีชูงใจให้สนุยย์ในสังคมปฏิบัติ ตามระเบียบแบบแผนหรือบรรทัดฐาน และมีบทบาทตามสถานนั้นๆ ซึ่งเรียกว่า "การบังคับใช้" (Sanction) การบังคับใช้ประกอบด้วยให้การยกย่องหรือการให้รางวัล (Reward) กับการลงโทษ (Punishment) ซึ่งวิธีการให้รางวัลและการลงโทษ จะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม "Reward" จะนำมาใช้เมื่อบุคคลกลุ่ม ประเทศปฏิบัติตามบรรทัดฐาน (อันประกอบด้วยวิถีประชาชา จริยและกฎหมาย) "Punishment" จะนำมาใช้เมื่อบุคคล กลุ่ม สังคม ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของ สังคม

ตั้งทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ประกอบเข้าเป็นโครงสร้างของการจัดระบบสังคมใน ระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม ทำให้สังคมดำเนินไปตามบรรทัดฐานนั้นๆ ต่อไปได้

แผนภูมิแสดงโครงสร้างสังคม (Social Structure)

3. มนุษย์กับสังคม : ความต้องการกับการสนองตอบ

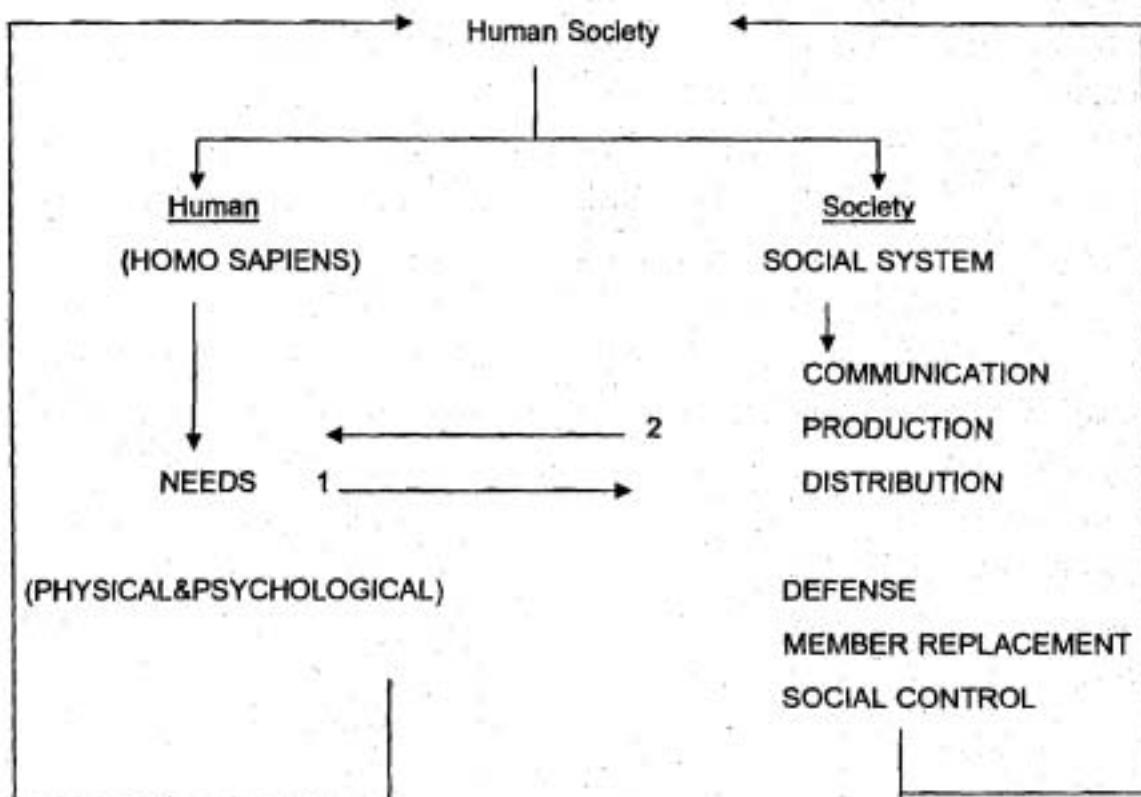
มนุษย์กับสังคมเป็นสองสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ นั่นคือ ถ้าปราศจากมนุษย์ป้อมไม่มี สังคมและในท่านของเดียวกัน ถ้าปราศจากสังคม ความเป็นมนุษย์ (Human) เอกซ์เริ่มป้อมอุบัติ ย่อมเป็นไปไม่ได้ มนุษย์คงไม่แตกต่างไปจากสัตว์ (Intra human หรือ Subhuman) ซึ่งเหตุผล สนับสนุนที่ว่าถ้าปราศจากมนุษย์ก็คือ สัตว์โดยทั่วๆ ไปจะพบได้จากตัวอย่างของเมืองลูกหนา ป่า หนองนา กมลาและอิฐหินเบล เป็นต้น ดังนั้น มนุษย์กับสังคมจึงเบริ่งเมื่อคนละด้านของ เบรียญ (ที่นิยมใช้กันในป้อมอุบัติ) ซึ่งต่างมีความสำคัญต่อ กันและกันเหตุที่มนุษย์ต้องมากญี่ ร่วมกันเป็นสังคม เราได้เรียนรู้มาแล้วก่อนหน้านี้ว่า ชีวิต จินตนาการและความสำเร็จในการ ทำงาน ของมนุษย์จะบรรลุความประมงที่ได้ก็ต้องอาศัยการร่วมมือกันในระบบสังคมจากการที่ มนุษย์มีความต้องการต่างๆ (Needs) ไม่ว่าจะเป็น (1) ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) หรือ Physical needs ซึ่งประกอบด้วยความต้องการอาหาร น้ำ อาหาร เครื่องผุ่งทุ่ม ที่ อุ่นอบอุ่น และอาจหมายรวมถึงความต้องการทางเพศ (2) หรือความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological needs) อันได้แก่ความต้องการ ความรัก การยอมรับผิดชอบ ความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แม้กระทั่งความต้องการความสำเร็จตามอุดมคติ ซึ่งความ ต้องการดังกล่าวผู้รู้เช่นๆ อาจจำแนกแยกต่างกันออกเป็น อาทิเช่น มาสโลว์ (MASLOW) จำแนก ความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น เป็นต้น

ความต้องการต่างๆ ของมนุษย์จะได้รับการนำเสนอต่อเมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็น สังคม

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกสังคมที่จัดต้องให้การนำเสนอความต้องการของมนุษย์ที่เป็น สมาริชิกสังคมดังกล่าวแล้ว ซึ่งการที่จะทำให้การนำเสนอเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกสังคมจึง ต้องสร้างระบบต่างๆ ขึ้นมารองรับความต้องการดังกล่าว ซึ่งตามแนวความคิดของ LENSKI AND LENSKI (Lenski and Lenski, 1974, หน้า 28,29) ระบบที่เข้าเป็นของทุกสังคม ประกอบด้วย

- (1) ระบบการสื่อสาร (A SYSTEM OF COMMUNICATION)
- (2) ระบบการผลิต (A SYSTEM OF PRODUCTION)
- (3) ระบบการจ่าหน่ายจ่ายแขก (A SYSTEM OF DISTRIBUTION)
- (4) ระบบการป้องกัน (A SYSTEM OF DEFENSE)
- (5) ระบบการสืบทekenทางคนและวัฒนธรรม (A SYSTEM OF MEMBER REPLACEMENT)
- (6) ระบบการควบคุมทางสังคม (A SYSTEM OF SOCIAL CONTROL)

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ความต้องการของมนุษย์กับหน้าที่ของสังคม

4. บุคลิกภาพ (PERSONALITY)

ศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็น "ผลรวมของความคิด ทำที่และนิสัย ซึ่งสร้างสมจากมุตตรฐานองค์ประกอบทางจิตและทางกายภาพของบุคคล (1) อันถ่ายทอดมาทางชีววิทยาส่วนหนึ่ง (2) และจากแบบอย่างวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมาทางสังคมอีกส่วนหนึ่ง (3) กับรวมถึงการปรับเหตุจุงใจ ความประทับนา และความมุ่งประสงค์ของด้วยบุคคลนั้น ให้เข้ากับความต้องการและวิสัยแห่งสภาพแวดล้อม ทั้งทางสังคมและที่ไม่เกี่ยวกับสังคม"

บุคลิกภาพ รวมส่วนทั้งหลายเหล่านี้คือ (ก) จุดรวมของความรู้สึกนิสัย (ข) ส่วนก่อสร้างนิสัย คือประสบการณ์ของประสบการณ์นิสัยและการเคลื่อนไหว กับความทรงจำ ความคิด ความประทับนาทำที่ ความมุ่งประสงค์ต่างๆทั้งหมดที่มีอาจเก็บซ่อนความคุณไว้ (ค) ส่วนที่มิได้รู้สึกนิสัย

ซึ่งรวมถึงความทรงจำ ความคิด ความประณญา และทำให้เก็บข้อมูลไว้ภายใน และ (v) แบบอย่างของพฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นอย่างโจ่งแจ้ง และจัดแจงแต่งทำได้" (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา, 2524, หน้า 260)

บุคลิกภาพดังกล่าวอาจพิจารณาได้ทั้งบุคลิกภาพระดับบุคคล กลุ่ม สังคม รัฐหรือประเทศก็ได้ บุคลิกภาพนี้ไปสู่ความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่ม สังคม หรือพิจารณาอีกนัยหนึ่ง บุคลิกภาพเป็นตัวนำไปสู่ความเหมือนของบุคคล กลุ่ม สังคม ก็ได้ ดังนั้น บุคลิกภาพอาจพิจารณาได้ทั้งสองนัย คือ นัยที่นำไปสู่ความแตกต่างกันนี้ที่นำไปสู่ความเหมือน สำหรับนัยที่นำไปสู่ความเหมือน เราจะพบได้จากลักษณะอุปนิสัยประจำชาติ หรือภพพิมพ์ หรือภาพแบบเดียวกัน (Stereotype) หรือภาพประทับใจ (Impressions) ซึ่งในแต่ละสังคมจะเกิดภาพรวม หรือภาพประทับใจ หรือภพพิมพ์หรือลักษณะอุปนิสัยประจำชาติ อันเป็นผลมาจากการรวมเข้าด้วยกัน ของบุคลิกภาพของสมาชิกแต่ละคนในสังคม ซึ่งบุคลิกภาพทั้งระดับบุคคล เช่น บางคนมีวินัย บางคนกระหึ่ม หรือเห็นว่า บางคนเก็บดัว บางคนไว้ใจยาก บางคนเงยงบเริ่ม บางคนยื้มแย้ม ด้วยปัจจัยของบุคลิกภาพระดับบุคคลหรือสังคมระดับชาติ เช่น คนไทยรักสนุก เมตตากรุณา คนอังกฤษเก็บดัว คนยิวกระหึ่ม มากไว้ใจยาก คนอเมริกันรักความเสมอภาค ชอบการรวมกลุ่ม โดยตั้งสมาคมตามความสมัครใจ ซึ่งເອົ້ານวยต่อความเป็นประชาชิปโดย

สิ่งที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของบุคลิกภาพระดับบุคคล กลุ่ม สังคม ขึ้นอยู่กับ (1) ประวัติความเป็นมา (2) สภาพแวดล้อม (3) วัฒนธรรมกับการอนุรักษ์เกล้าทางสังคมและ (4) การบังคับใช้ทางสังคมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามวัฒนธรรม ล้วนผลให้บุคคล กลุ่ม สังคม มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน สำหรับบุคลิกภาพของสังคมระดับชาติ เรียกว่า ลักษณะอุปนิสัยประจำชาติ

บุคลิกภาพทั้งระดับบุคคล กลุ่ม สังคม (รัฐหรือประเทศ) เป็นผลมาจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

5. การกระทำต่อกันทางสังคมหรือการกระทำระหว่างกันทางสังคม

(SOCIAL INTERACTION)

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของการกระทำระหว่างกันทางสังคม ว่า

"กระบวนการใด ๆ คือการกระทำขึ้นของฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดการกระทำ หรือความเปลี่ยนแปลงขึ้นในอีกฝ่ายหนึ่ง" ดังนั้น การกระทำระหว่างกันที่ไม่ใช่ทางสังคม (NON-SOCIAL INTERACTION) พจนานุกรมดังกล่าว อธิบายว่า เป็น "การกระทำของมนุษย์ที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภาษา ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา หรือทางสรีรวิทยา ปัจจัยเหล่านี้ทางสังคม

เพราะปัจจัยเหล่านี้มีสภาพเป็นไปตามธรรมชาติเดิม ไม่ได้รับการตัดแปลงโดยกระทำของมนุษย์แต่อย่างใด แนวความคิดนี้ถือว่า การกระทำของมนุษย์เป็นการปรับตัวเข้ากันสั่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสั่งแวดล้อมนั้นด้วย" (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมพัทลังค์คำวิทยา, 2524, หน้า 350,195)

การกระทำระหว่างกันทางสังคม เป็นกระบวนการ (Process) ของการถ้อยที่ถ้อยกระทำระหว่างกัน หรือวิยา ต่างฝ่ายต่างกระทำต่อ กัน (Reciprocal Interaction) จากพจนานุกรมเล่มเดิมกัน อธิบายว่า "ผัมพันธ์ภาษาระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งมีผลเป็นการตัดแปลงดุจกรรมของสมาชิกทุกคนมากบ้างน้อยบ้าง"

การกระทำระหว่างกันทางสังคม บางที่เรียกวันว่า "กระบวนการทางสังคม" (SOCIAL PROCESS) "ความแตกต่างของการกระทำระหว่างกันทางสังคม (SOCIAL INTERACTION) กับกระบวนการทางสังคม (SOCIAL PROCESS) ความแตกต่างส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญ สามารถใช้แทนกันได้ เพราทั้งสองคำเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน แต่การกระทำระหว่างกันทางสังคม (SOCIAL INTERACTION) นั้น พิจารณาไปในด้านการกระตุ้น หรือเข้ากับการสนองตอบ (Stimulus and Response) ของบุคคลและของกลุ่ม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมแสดงออกมาให้ปรากฏ ส่วนกระบวนการทางสังคม (SOCIAL PROCESS) นั้น พิจารณาไปในด้านที่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโครงรูปของกลุ่มหรือระบบสังคม การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้อาจเกิดขึ้นในคราวเดียวกันหรือต่อเนื่องกันเป็นอนุกรมก็ได้" (ย่านรายละเอียดใน ศาสตราจารย์ ดร.ประสาท หลักศิลป, พ.ศ.2514 ประกอบ)

การกระทำระหว่างกัน (Social Interaction) เป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ดังนี้คือ (1) การติดต่อทางสังคม (Social Contact) อันเป็นความสัมพันธ์ของบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำระหว่างกันหรือการตอบสนองกัน ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นไปในทางร่วมมือ แข่งขัน ชัดแย้ง ฯลฯ (2) การสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการสื่อสารและเปลี่ยนภาวะเชิงจิตวิญญาณ (Subjectivity) อารมณ์ และความเชื่อถือ โดยอาศัย ภาษา สายตา การเลียนแบบ การหักหัวใจคิด เป็นต้น สำหรับการสื่อสารระดับสูงซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างมนุษย์นั้น ใช้ภาษาเป็นส่วนใหญ่ ในการดำเนินกิจกรรม แนวความคิดให้เข้าใจกันได้ การสื่อสารเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดเอกภาพของสังคมที่สำคัญที่สุด ก่อให้เกิดความต่อเนื่องและการจัดโครงร่างภาษาawanธรรม (3) การกระตุ้นหรือการเร้ากับการตอบสนอง (Stimulus & Response) เป็นในในลักษณะ (Modes) ดังๆ กัน ซึ่งทำให้พลังงาน

ต่างๆ ได้มาประสานกัน เกิดมีการประทับสั่งสรรค์ทang สังคมหรือการกระทำระหว่างกันทางสังคม แบบต่างๆ ขึ้นมาได้

แบบต่าง ๆ ของการกระทำระหว่างกันทางสังคมมีการกระทำระหว่างกันทางสังคม มากมาย นับตั้งแต่เรารอยู่ในบ้านมีการกระทำการกระทำระหว่างกันทางสังคม เราเก็บมีความดีของเราระหว่างบิดามารดาของเราระหว่างบิดามารดาของเราระหว่างเด็กอย่างเดียว ระหว่างผู้โดยสารกับกระเบื้องเมล็ด ผู้เข้าบ้านกับผู้เข้าบ้าน ผู้เข้าบ้านกับครัวเรือน ติ่งยิ้มกับอาจารย์ อาจารย์กับอาจารย์ เพื่อนกันเพื่อน ประชาชนกับรัฐบาล พรรคการเมืองต่อพรรคการเมือง ฯลฯ “ซึ่งนักสังคมวิทยาได้จำแนกแบบต่าง ๆ ของการกระทำระหว่างกันทางสังคมดังต่อไปนี้ (1) การแข่งขัน (Competition) (2) การร่วมมือ 助けกัน (Cooperation) (3) การขัดกัน (Conflict) (4) การฝ่อนปryn เข้าหากัน (Accommodation) (5) การผสมกลมกลืน (Assimilation)” (คณาจารย์ภาควิชสังคมวิทยาฯ, 2538, หน้า 28-29 อ้างถึง (Burgess และ Park)

(1) การแข่งขัน (Competition) ศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตสถานให้ความหมายว่า “การตัดสินต่อสู้เพื่อให้ได้มาหรือเพื่อเป็นเจ้าของสิ่งที่มีอยู่ จำกัด ซึ่งเหล่านี้อาจจะเป็นวัสดุ สิ่งของ หรือไม่ใช่วัสดุ เช่น ความนิยมนับถือทางศาสนา ยศสถานะชาติพหุรัฐ ฯลฯ ก็ได้ สารคดีจะสำคัญของการแข่งขันอยู่ที่การมีผลประโยชน์ขัดกันในทางที่ความสำเร็จของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่สามารถบรรลุถึงความสำเร็จได้ การแข่งขันไม่จำเป็นต้องมีการขัดกัน บุคคลอาจจะแข่งขันกันอย่างรุนแรง แต่ไม่มีการขัดกัน เช่น การแข่งขันเกมกีฬา หรือในการแข่งขันที่คู่แข่งขันเป็นเพื่อนกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา, 2524, หน้า 75)

(2) การร่วมมือหรือสหกิจ (Cooperation)

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตสถานให้ความหมายว่า “รูปแบบของการกระทำระหว่างกันทางสังคม ซึ่งบุคคลและกลุ่มร่วมกิจกรรมหรือทำงานร่วมกัน โดยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในวิถีทางที่ต้องข้างมีระเบียบ เพื่อเป็นการส่งเสริมจุดหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ในวิถีทางเช่นนั้น ความสำเร็จของอีกฝ่ายหนึ่งในการกระทำระหว่างกันมีมากเท่าใด ก็ย่อมเป็นความสำเร็จของฝ่ายอีกหนึ่ง ที่ร่วมมือกันมากขึ้นเท่านั้น” ซึ่งการร่วมมือหรือสหกิจมีหลักรูปแบบ อาทิเช่น

- การร่วมมือเชิงสมัครใจ หรือสหกิจเชิงสมัครใจ (Voluntary Cooperation)
(เช่น ร่วมกันสร้างวัด โรงเรียน จับผู้ร้าย ฯลฯ)
- การสมัครร่วมมือ หรือ สหกรณ์ (Cooperative)
- การแข่งขันเชิงร่วมมือหรือการแข่งขันเชิงสหกิจ (Cooperative Competition)
เช่น กีฬามหาวิทยาลัย

- การขัดกันเชิงร่วมมือหรือการขัดกันเชิงสภาพ (Cooperative Conflict) [เช่น ไตรภาคี เป็นการร่วมมือกันระหว่างวัสดุ น้ำยาซึ่งสูญเสีย เพื่อป้องกันและหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน เป็นต้น] (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยาฯ ,2524, หน้า 86)

(3) การขัดกัน (Conflict) พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า "กระบวนการกับสถานการณ์ชีวบุคคล หรือกลุ่มไม่ต่างกันว่าสองคนหรือสองกลุ่ม แสวงหาทางทำลายความมุ่งหมายของกันและกัน ก็จะกัน มิให้แต่ละฝ่ายได้รับความพอใจในผลประโยชน์ของคนอาจถึงขั้นทำอันตรายกันและกันได้"

ด้วยอย่างของการขัดกัน เช่น ความขัดกันทางชั้น (Class Conflict), ความขัดกันทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict), ความขัดกันทางการเมือง ความขัดกันทางเศรษฐกิจ ความขัดกันทางเชื้อชาติ, ความขัดกันทางศาสนา, ความขัดกันทางผู้พื้นถิ่น ฯลฯ

หรือ การขัดกันเกี่ยวกับ (1) การสังคม (2) การวิชาชีพทางการ (3) การพิพากษา ผ่องร้องกันทางศาล (4) การขัดกันเพื่ออุดมคติ เช่น ระหว่างคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตย เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา, 2524.)

(4) การฝ่อนประนีด (Accommodation)

พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า "การที่บุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างกันเล็กน้อย เพื่อหลีกเดี่ยง ลด หรือกำจัดความขัดกันให้หมดไป และเพื่อส่งเสริมให้แต่ละฝ่ายปรับตัวเข้าหากันซึ่งอาจจะเป็นไปโดยรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ได้ การฝ่อนประนีดกันนี้ จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงในนิสัย ท่าที ความรู้สึก แบบแผนของพฤติกรรม วิธีการ สถาบัน และประเพณี เป็นต้น

การฝ่อนประนีดกัน อาจเกิดขึ้นในรูปหรือวิธีต่างๆ เช่น การอนุญาトイตุลาการ (Arbitration) การประนีประนอม (Compromise) การประนีน (Conciliation) การเปลี่ยนจิตใจ (Conversion) และการยอมทนให้ (Toleration)" (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา, 2524, หน้า 3) การฝ่อนประนีดกันนี้ อาจ การฝ่อนประนีดกันเชิงสร้างสรรค์ (Creative Accommodation) และ การฝ่อนประนีดกันของกลุ่ม (Group Accommodation) เป็นต้น

(5) การผสมกลมกึ่น (Assimilation)

กลมกึ่นทางสังคม (Social Assimilation) ว่า “กระบวนการที่วัฒนธรรมหรือบุคคลหรือกลุ่มที่ต่างวัฒนธรรมนั้น มาผสมกลมกึ่นเข้าเป็นหน่วยเดียวที่บรรลุนั้น ในกรณีไม่เข้าเป็นที่แท้จริงนั้น จะต้องกล่าวมาถึงกิจจะนะเมื่อกันโดยตลอด เพียงแต่ให้มีการตัดแปลงจนไม่เห็นถึงกิจจะนะเดิม เพื่อให้เข้ากันได้กับหน่วยอื่น ๆ และรวมกันแล้วเป็นหน่วยวัฒนธรรมใหม่ ตามปกติ หน่วยของวัฒนธรรมที่มีจำนวนน้อยยอมปรับถึงกิจจะนะให้ด้วยความหน่วงของวัฒนธรรมที่มีจำนวนมากกว่า” (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา, 2524, หน้า 335) [ดัวอย่างของ Assimilation ชายและหญิงเมื่อสมรสแล้วต้อง Assimilation คนไทยกับคนเชื้อ Marignal Man ได้แก่ จีนก็ไม่ใช่ไทยก็ไม่เชิง]

6. รูปแบบ ชนิด และหรือประเภทของสังคม

สังคมมนุษย์จำแนกประเภทออกเป็นแบบต่าง ๆ ตามวิธีการปรับตัวให้เข้าสภาพแวดล้อมทางชั้นราษฎรชาติ มนุษย์ทั้งหลายพยายามแสวงหาผลประโยชน์จากชั้นราษฎรชาติ เพื่อสนองตอบความต้องการของตน ด้วยรูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ กันซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และกาลเวลา บางพวกรู้วิธีแบบง่าย ๆ บางพວกรู้ (หรือไม่) วิธีการที่ขับข้อนทำให้การจำแนกประเภทสังคมสามารถกระทำได้หลายแบบ ดังต่อไปนี้

(1) จำแนกตามวิธีการแสวงหาประโยชน์จากชั้นราษฎรชาติ ตามการจำแนกได้ดังด้านล่าง เช่น

(ก) สังคมที่มนุษย์มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ (Simple society) หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า สังคมเสาะแสวงหาอาหารและฝ่าฟัน (Food gathering and hunting society) และ (ข) สังคมที่มนุษย์มีความเป็นอยู่ซับซ้อน (Complex society) หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า สังคมผลิตอาหาร (Food producing society)

(2) การจำแนกประเภทสังคมมนุษย์ โดยใช้เกณฑ์วัฒนธรรมบางอย่างของมนุษย์ในสังคมนั้นๆ เช่น “อักษร” สามารถจำแนกได้ออกเป็น (ก) สังคมมนุษย์ก่อนมีอักษรใช้ (Preliterate society) และ (ข) สังคมมนุษย์ที่มีตัวหนังสือหรืออักษรใช้แล้ว (Literate society)

(3) การจำแนกสังคมมนุษย์ โดยใช้เกณฑ์ถึงกิจจะนะของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้แก่ (ก) สังคมเปลี่ยนแปลงเร็ว (Secular society) ได้แก่สังคมที่มนุษย์ส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมีอยู่เป็นส่วนน้อย ข. สังคมเปลี่ยนแปลงช้า

(4) การจำแนกสังคมมนุษย์ โดยใช้เกณฑ์ถึงกิจจะนะความสัมพันธ์ต่อกันของผู้คนในสังคม จำแนกออกเป็น

(ก) สังคมแบบชาวบ้าน (Folk หรือ Communal society) ได้แก่สังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความรู้สึกของบพและคบหากันเป็นส่วนตัว

(ข) สังคมซับซ้อน (Complex or Associational society) ได้แก่สังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มาร่วมกันด้วยชุดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าการคบหากันเป็นส่วนตัว หรือทางเครือญาติหรือทางสายโลหิต

สังคมตาม (ก) เป็นสังคมขนาดเล็ก ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลิตเพื่อบริโภค มีความตั้งพันธ์เป็นส่วนตัว มีเครื่องยืดเหี้ยวกว้างใหญ่ เนரะความเป็นเครือญาติ โดยการสมรส หรือทางสายโลหิต เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ยึดมั่นประเพณี ผู้ชายเป็นใหญ่ กว่าหญิงในเรื่องอำนาจและสิทธิ์ต่าง ๆ

สังคมตาม (ข) ความเป็นอยู่ของมนุษย์ซับซ้อนมากกว่า (ก) สังคมตาม (ข) ที่มีขนาดใหญ่มากจะประกอบด้วย กลุ่มหลากหลาย และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น Complex หรือ Associational society เรียกว่า สังคมพหุนิยม (Plural society) ซึ่งสังคมพหุนิยมจะประกอบด้วยสังคมรอง หรืออนุสังคม (Sub society) หรือ ระบบสังคม (Society System) จำนวนมาก

(5) การจำแนกสังคมตามวิถีชีวิต (Way of Life) ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ อาจจำแนกได้ออกเป็น

(ก) สังคมชนบท (Rural) เป็นสังคมที่主要从事ชีพอยู่ด้วย "การเกษตรกรรม" (Agriculture) (ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง)

(ข) สังคมเมือง (Urban) เป็นสังคมที่主要从事ชีพด้วยอาชีพนอกเกษตรกรรม (Non-Agriculture) ได้แก่ อาชีพการให้บริการ (Services) และอุตสาหกรรม (Industry) ขึ้นอยู่กับว่า เป็นเมืองในระยะใด หากเป็นเมืองก่อนอุตสาหกรรม (Pre Industrial City) จะมีเพียงอาชีพ บริการ และช่างฝีมือ หากเป็นเมืองอุตสาหกรรม (Industrial City) จะมีทั้งอาชีพบริการและ อุตสาหกรรม หากเป็นเมืองหลังอุตสาหกรรม (Postindustrial City) จะมีทั้งอาชีพอุตสาหกรรม และบริการ แต่สัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพการให้บริการจะสูงกว่าอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพาะะในโรงงานได้มีการนำเทคโนโลยีเข้าสูง (Hi-Technology) มาใช้ทำให้โรงงาน อุตสาหกรรมใช้แรงงานในการผลิตน้อยลง อนึ่ง เมืองหลังอุตสาหกรรมจะต้องผ่านการเป็นเมือง อุตสาหกรรมมาก่อน

(6) การจำแนกสังคมตามโครงสร้างของอาชีพ สามารถจำแนกได้เป็น

(ก) สังคมก่อนอุตสาหกรรม (Pre-Industrial society)

(ช) สังคมอุตสาหกรรม (Industrial society) และ

(ก) สังคมหลังอุตสาหกรรม (Postindustrial society)

สังคมตาม (6) (ก) ทั้งสังคมจะประกอบด้วยส่วนที่เป็นชนบท ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะประกอบอาชีพบริการ เช่น ผู้นำสังคม นักพรศ นักบวช ทหาร พ่อค้าและช่างฝีมือ เป็นต้น

สังคมตาม (6) (ข) ส่วนที่เป็นเขตชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีการจัดการในรูปของฟาร์ม มีการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานคนและสัตว์ ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะประกอบด้วย อาชีพการบริการและอาชีพการบริหารและอาชีพทำงานในโรงงาน ซึ่งอาชีพทำงานในระบบโรงงานจะมีมากกว่าการบริการ การบริหาร

สังคมตาม (6) (ค) ส่วนที่เป็นเขตชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ใช้เทคโนโลยี ส่วนที่เป็นเขตเมืองสัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานจะน้อยกว่างานบริการ เพราเวล่าได้มีการนำเทคโนโลยีเข้าสู่ไปใช้แทนแรงงานคนในโรงงานดังกล่าว สังคมหลังอุตสาหกรรมจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อสังคมนั้น ๆ ได้ฝ่าหน้าเป็นสังคมอุตสาหกรรมมาแล้ว อนึ่ง บางท่านเรียกว่าสังคมหลังอุตสาหกรรมว่า สังคมอุตสาหกรรมบริการ

การจำแนกประเภท ชนิด รูปแบบของสังคมยังมีเป็นอย่างอื่นอีก ตามการเปลี่ยนแปลง สังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในยุคโลกาภิวัฒน์ (Globalization) ที่การคมนาคมที่สารเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้สังคมโลกมีความซับซ้อน บางท่านจึงแนะนำคำว่า Global village (หมู่บ้านโลก) บ้างก็เรียกว่า สังคมข้าวสาร เป็นต้น

7. ปรากฏการณ์ทางสังคมของสังคมมนุษย์ (Social phenomenon and Human society)

พื้นแลน พื้นร่อง พื้นฝ่า กลางวัน กลางคืน สุริยุปราคา จักรยุปราคา ฝนตก ฯลฯ เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ (Natural phenomenon) ซึ่งการเกิดขึ้นล้วนมีสาเหตุมาจากการเคลื่อนที่ของโลก ทั้งสิ้น นักวิชาการจึงทำการศึกษาค้นคว้าสาเหตุของปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งในปัจจุบันทราบกันโดยทั่วไป คือ จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงทางธรรมชาติตามนัย ดังกล่าว

ในการสังคมที่เขียนเดียวกัน มีปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ในระดับบุคคล พน การเกิด การเจ็บ การแก่ และการตาย และการดังกล่าวในแต่ละสังคมมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป หรือแม้แต่สังคมเดียวกัน เมื่อเวลาผ่านพ้นไป การปฏิบัติในบางอย่างกลับแตกต่างไป จากเดิม ในส่วนของสังคมพนปรากฏการณ์แปลงแคกด่างกันไปทั้งเรื่องครอบครัว ศาสนา การ

ศึกษา นั้นหมายความว่า สามารถสูงและมีการเผยแพร่ การจัดลำดับช่วงขั้นทางสังคม การควบคุมทางสังคม การผลิต (เกษตรกรรม, อุตสาหกรรม, การบริการ) การบริโภค การซื้อขายเช่นเดียวกับมนุษย์ บางกลุ่ม บางสังคมมีอำนาจมาก ส่วนอีกบางกลุ่ม บางสังคม มีอำนาจในการกลับกัน รูปแบบการได้มาซึ่งอำนาจและการใช้อำนาจ แตกต่างกันไปบ้างเป็นแบบหมู่เหล่า ชนเผ่า ระบบพระมหากษัตริย์ ประชาธิปไตย สังคมนิยม ชาตินิยม คอมมิวนิสต์ ฯลฯ..

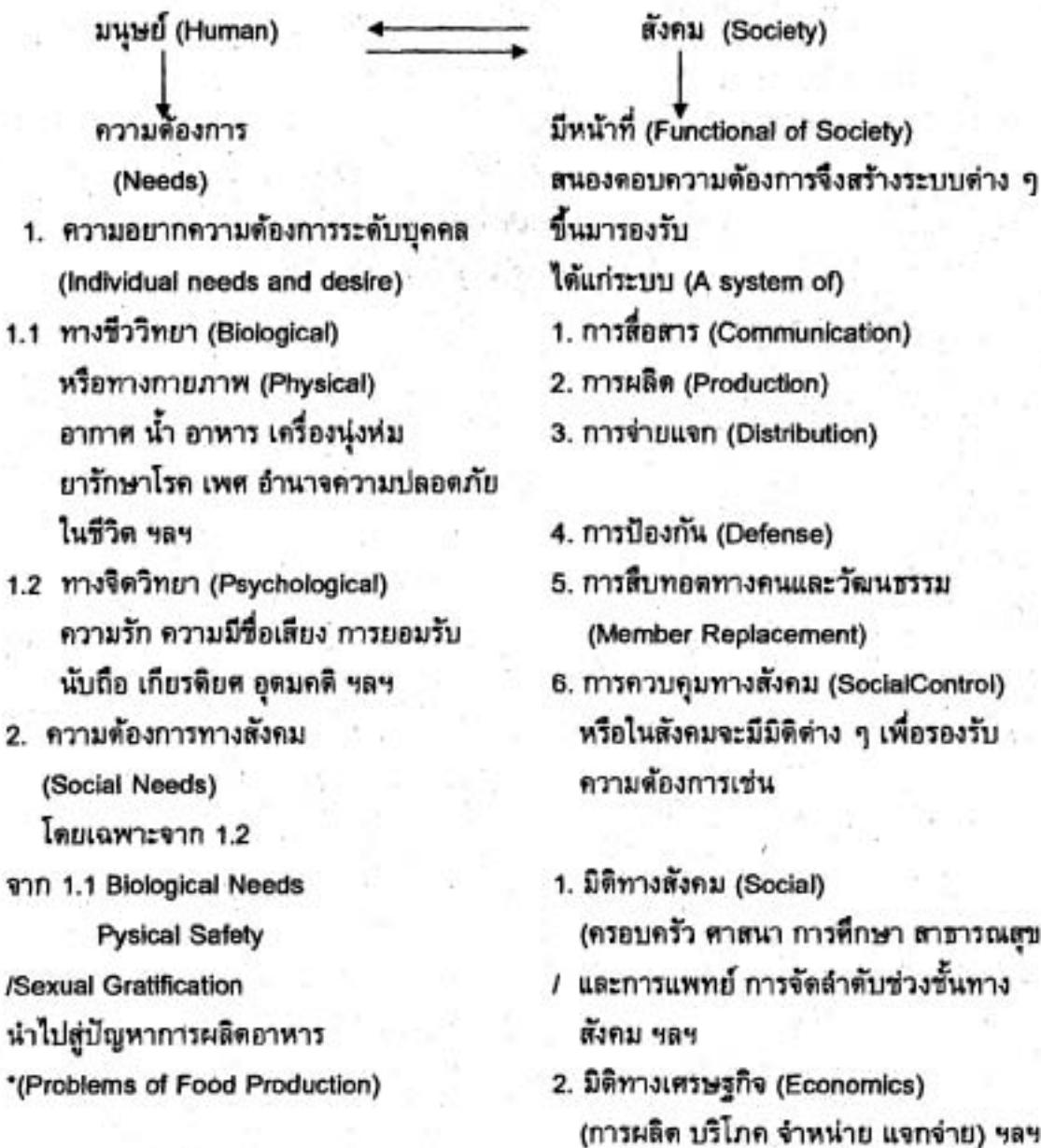
ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomenon) ดังกล่าวได้รับความสนใจศึกษาจากนักสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะนักสังคมวิทยา เพื่อหาสาเหตุของปรากฏการณ์ทางสังคม ดังกล่าว

สาเหตุปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์นั้น เป็นผลมาจากการที่มนุษย์มารู้สึกว่าเป็นสังคม ด้วยเหตุผลอย่างน้อยมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ตามแนวความคิดของ อริสโตร็อกเตอร์ (Aristotle) มนุษย์กับสังคมเป็นสองสิ่งที่แยกออกจากกัน มนุษย์มีความอยาก ความต้องการทั้งทางชีวะวิทยาหรือทางกายภาพ และทางจิตวิทยาซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างวัฒนธรรม (Culture) และจุดมุ่งหวังทางวัฒนธรรมหรือจุดมุ่งหวังในชีวิต (Cultural goals) ในท้ายที่สุด ความอยากรู้ความต้องการของมนุษย์ที่เป็นสมาชิกสังคมจะได้รับการนำเสนอต่อเมื่อมนุษย์มารู้สึกว่าเป็นสังคมฐานปรัชญา หรือแบบใดแบบหนึ่งตามนัย กลุ่ม 2 คน กลุ่ม 3 คน กลุ่มสังคม องค์กร สถาบัน หรือสังคมทั้งสังคม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกสังคมที่จะต้องสร้างพื้นที่สำหรับ ให้ในรูปของสถาบัน ฯลฯ โดยทั่วแทนของมนุษย์แบบใด แบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ทั้งในรูปของระบบต่างๆเพื่อสนับสนุนการทำงานสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ปรากฏออกมายังปัจจุบัน ๆ กันที่เรียกว่า วิธีการหรือสถาบันต่างๆ ที่ทำให้จุดมุ่งหมายในชีวิต ได้รับการนำเสนอต่อไปว่า Institutionalized means จัดเป็นวัฒนธรรม (Culture) เช่นเดียวกัน ดังนั้น การศึกษาสังคมคือ การศึกษาวัฒนธรรม นั่นเอง ความอยากรู้ความต้องการของมนุษย์จะได้รับการนำเสนอจากสังคมจัดตั้งมีกลไก การจัดระบบสังคม นั่นคือ การกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social interaction) หรือกระบวนการทางสังคม (Social process) ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ (1) การพิเศษทางสังคม (2) การสื่อสาร และ (3) การกระตุ้นและการสนับสนุน ปรากฏออกมายังรูปแบบของความร่วมมือ การแบ่งปัน และความชัดแจ้ง ฯลฯ "Social interaction" หรือ "Social process" ก่อให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) อันประจำตัวไว้เป็นชา ชาติ และกฎหมาย ส่งผลให้เกิดการสร้างกฎเกณฑ์ (Rule-making) การบังคับใช้กฎเกณฑ์ (Rule-enforcing) การประกาศใช้กฎเกณฑ์ (Rule-transmitting) เมื่อมีการเบี่ยงเบ้า ไม่การสร้างบทบาท (Role-making) ทำกัน

สถานภาพ (Status) เพื่อทำให้สามารถสืบสืบทอดต่อๆ กัน ประเพณีปฏิบัติตาม โดยมีกลไกการให้รางวัลและการลงโทษกัน ผู้ที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน (norms conformity) จะได้รับรางวัล ผู้ฝ่าฝืนบรรทัดฐาน (norms deviant) จะถูกลงโทษพุทธิกรรมฝืนบรรทัดฐานเรียกว่า "การเมืองเบน" (deviance) จัดเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลปักดิช่องสังคมประเทกหรือแบบหนึ่งอันมีสาเหตุเกิดมาจากการดังกล่าว

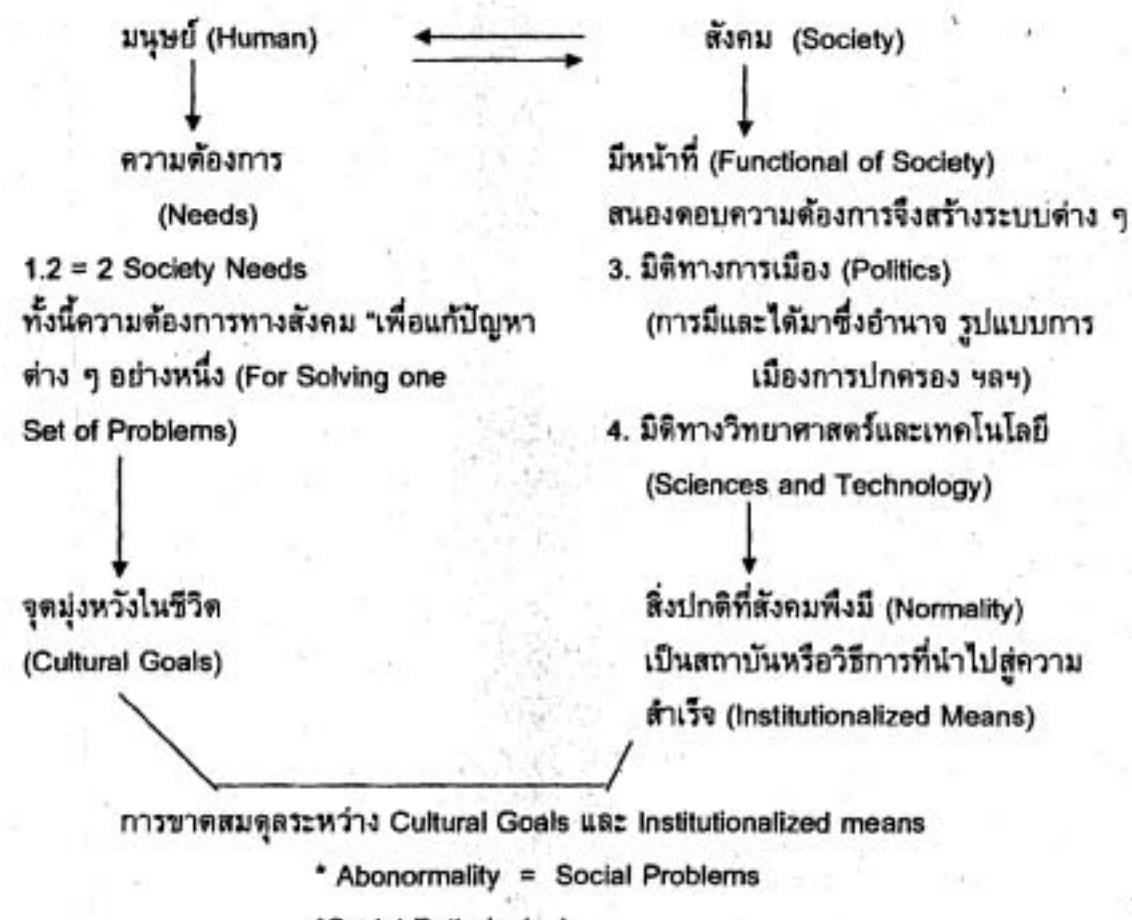
ดังนั้นปรากฏการณ์ของสังคมนุษย์สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปรากฏการณ์ทางสังคมปกติ(Social normality) กับปรากฏการณ์ทางสังคมแบบอ卜ปกติ (Social abnormality) หรือพยาธิทางสังคม (Social problems) หรือ การเมืองเบน (Deviance) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคมดังแผนภูมิปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomena) ที่แสดงประกอบการพิจารณาต่อไปนี้

ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomena)

ปรากฏการณ์ทางสังคม (ต่อ)

(Social Phenomena)

องค์ประกอบที่สำคัญของสังคมมนุษย์ 5 ประการ*

(Five basix components of human societies)

1. ประชากร (Population)

1.1 Homo Sapiens: โอลิม เซเปียนส์ เรื่องที่เกี่ยวข้องคือ สิ่งแวดล้อม (Environment) อันประกอบด้วยมนุษย์ด้วยกันเอง วัฒนธรรม และโครงสร้างสังคม รวมถึงขนาด ความหนาแน่น อาชญากรรม สภาพ ภูมิศาสตร์ การกระจายตัวของประชากร อัตราการเกิด การตาย การย้ายถิ่น อัตราการพิงพิงวัยเด็ก วัยชรา ตัดส่วนทางเพศ และตัวแปรอื่น ๆ

1.2 อำนาจ (Power) พลังอำนาจ (Force) และลักษณะอำนาจหรืออำนาจ (Authority)

1.3 เป็นทรัพยากรที่สำคัญ

1.4 ผลจาก 1.3 เป็นทรัพยากรที่ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญมาก many อาทิเช่น สมาร์ทโฟน ที่เกิดมาเป็นทรัพยากรใหม่ที่มีความต้องการได้รับการสังคมกรณ์ (Socialization) ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ซึ่งเป็นการสร้างสมาร์ทโฟนของสังคม

วัฒนธรรม (Culture)

2. ภาษา (Language) : ระบบการสื่อสาร (A system of Communication) ภาษาพูด ภาษาเขียน จำนวนภาษา จำนวนภาษาเพื่อเกิดความเข้าใจตรงกัน

3. เทคโนโลยี (Technology) เกี่ยวข้องกับข่าวสาร เครื่องมือ เทคนิคที่มนุษย์ใช้สร้าง แสวงหาอาหารภายนอกสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อปานักความอยากความต้องการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกกระบวนการ

4. อุดมการณ์ (Ideology)

4.1 โลกทั่วไป (World views) 4.2 ค่านิยม (Values) และ

4.3 บรรทัดฐาน (Norms)

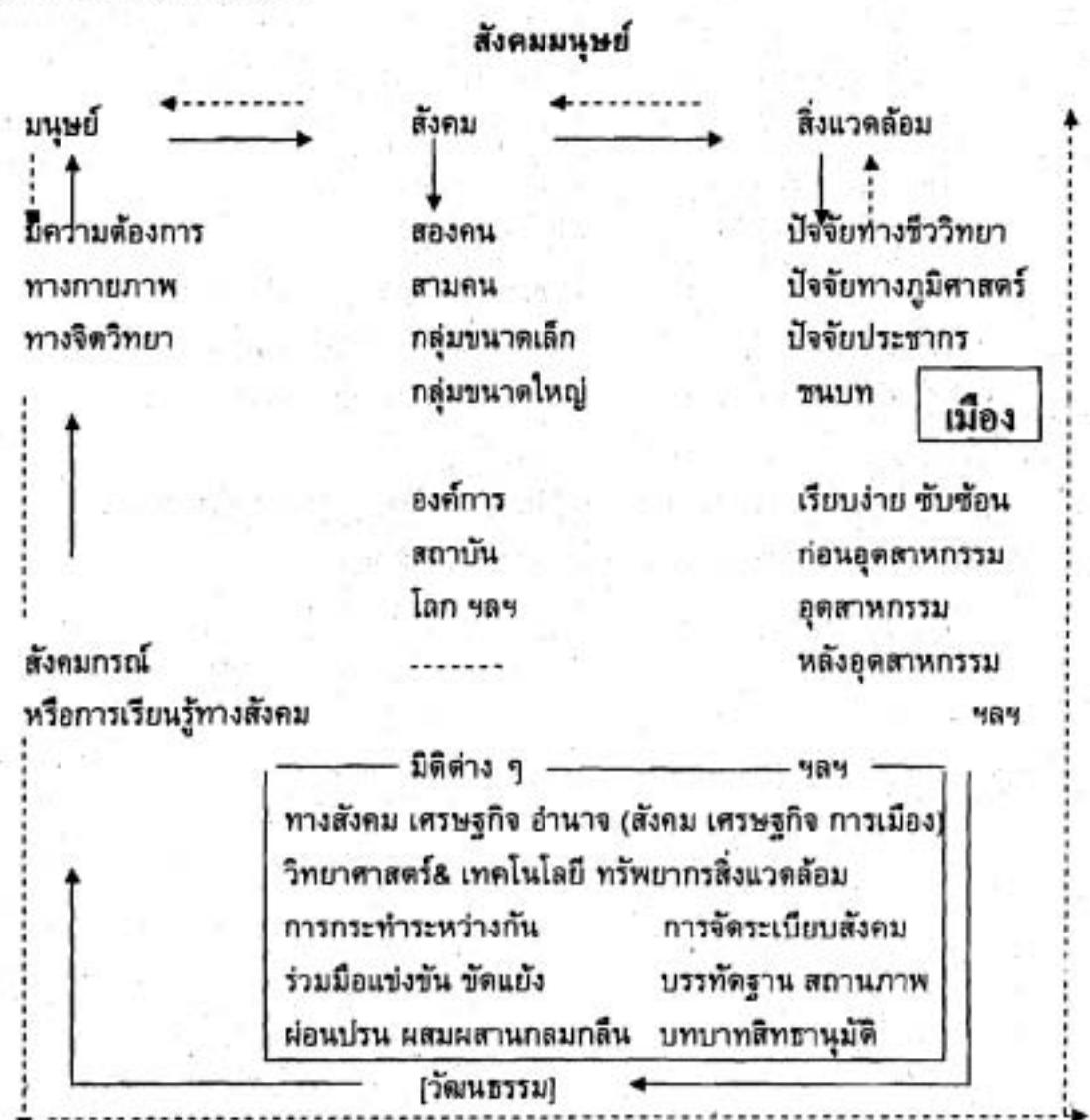
5. โครงสร้างสังคม (Social structure) ได้แก่ระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมทุกรายด้วยทุกประเภท ระบบความสัมพันธ์จะเกี่ยวข้องกับการกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social interaction) หรือ กระบวนการทางสังคม (Social process) ซึ่งประกอบด้วยการติดต่อทางสังคม (Social contact) การสื่อสาร (Communication) และการกระตุ้นสนองตอบ (Stimulus and response) รูปแบบความสัมพันธ์ได้แก่การร่วมมือ (Cooperation) การแข่งขัน (Competition) ความขัดแย้ง (Conflict) การโอนอ่อนผ่อนปรนเข้าหากัน (Accommodation) และการกลืนกล้ำ (Assimilation) องค์

ประกอบของโครงสร้างสังคม ได้แก่

- 5.1 บุคคล (Individuals) ได้แก่บุคคลที่เป็นสมาชิกสังคม
- 5.2 บทบาท (Roles) (1) ได้แก่พฤติกรรมที่สังคมคาดหวังให้ปัจเจกบุคคลอันเป็นสมาชิกสังคมปฏิบัติตามและ (2) บทบาทที่หน้าที่ถลายอย่างในสังคม เช่น เรื่องเกี่ยวกับ อ่านน้ำ การควบคุมทางสังคม
- 5.3 กลุ่มต่าง ๆ (Groups) ทั้งกลุ่มสังคม (Social groups) และฝูงชน (Crowd) เป็นที่ซึ่งปัจเจกบุคคลเข้าเป็นสมาชิกสังคมทั้งโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ
- 5.4 สถานภาพ (Statuses) หรือตำแหน่ง (position) ปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิก สังคมย่อมมีสถานภาพหรือตำแหน่งในสังคม แต่ละตำแหน่งจะมีบทบาทที่ต่างกัน (บทบาทจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ที่ประกอบด้วยโลกทัศน์ ค่านิยมและบรรทัดฐาน)
- 5.5 ชั้นชั้น (Classes) ปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิกสังคมจะถูกจัดอยู่ในชั้นชั้นใด ชั้นชั้นหนึ่งตามที่บุคคลนั้นมีสถานภาพหรือตำแหน่ง

*อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน Lenskei and Lenski, 1974

8. ปรากฏการณ์ของสังคมมนุษย์ ภายใต้สภาวะแวดล้อมของ “การทำให้มีลักษณะเป็นแบบเมือง”

ในการพัฒนาศึกษา สังคมวิทยาเมือง เป็นการศึกษาถึง การที่มนุษย์ (human) มาอยู่รวมกันเป็นสังคม (Society) ที่เรียกว่าสังคมมนุษย์ (human society) ภายใต้สภาวะแวดล้อม (environment) แบบเมือง (urban)

จากการที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมเมือง จัดเป็นปรากฏการณ์ที่มนุษย์ ซึ่งมีความต้องการต่าง ๆ (needs) ทั้งทางกายภาพ (physical needs) และทางจิตวิทยา (psychological

needs) และมีความต้องการได้รับการสนับสนุนความต้องการดังกล่าว ซึ่งการอยู่อย่างโสด เสี่ยวเป็นการขาดที่จัดได้รับความต้องการที่ต้องการ ฯ เหล่านั้น มนุษย์จึงมาอยู่รวมกันเป็นสังคม (society) แบบเมือง (urban) หรือสังคมเมือง (urban society) และมนุษย์ที่มาอยู่รวมกันในสังคมเมืองที่เรียกว่าคนเมือง (urban man) ดังกล่าวได้สร้างร่างกายต่าง ๆ ขึ้นในสังคม ซึ่งได้แก่ มิถุทางสังคมประกอบด้วย ครอบครัว ศาสนา การศึกษา นั้นหมายความ สาธารณะสุขและการแพทย์ การจัดสำนักชั่วโค้งสังคม โครงสร้างประชากร การควบคุมทางสังคม ฯลฯ มิถุทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การผลิต การบริโภค การเจ้าหนี้รายรำขายแยก ฯลฯ มิถุทางอาชญา ประกอบด้วย อาณาจักรทางสังคม อาณาจักรทางเศรษฐกิจ อาณาจักรการเมือง อาณาจักรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มิถุทางด้านความต้องการทางสังคมหรือกระบวนการทางทางสังคม มิถุทางจัดระเบียบสังคม ประกอบด้วย บรรทัดฐาน สถานภาพและบทบาท ศิทธานุமิติทางสังคมหรือการบังคับใช้ทางสังคมด้วยการให้รางวัลและการลงโทษ ฯลฯ มิถุต่าง ๆ ดังกล่าวเรียกรวมกันว่า “วัฒนธรรม” ซึ่งประกอบด้วย วัฒนธรรมทางอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมอัตลักษณ์ “วัฒนธรรม” ซึ่งเป็นผลผลิตของมนุษย์ดังกล่าว ได้รับการถ่ายทอด และส่งต่อจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization process)

มิถุต่าง ๆ ที่มนุษย์ในสังคมเมืองหรือคนเมือง (urban man) ร่วมกันสร้างอาจเรียก เป็นอย่างอื่นได้ว่า “วัฒนธรรมแบบเมือง” ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวย่อมสนับสนุนความต้องการ ของมนุษย์ในสภาวะแวดล้อมดังกล่าวที่เรียกว่าวิถีชีวิตแบบเมือง (urban way of life) ทั้งนี้วิถี ชีวิตดังกล่าวมักจะศึกษาเปรียบเทียบกับวิถีชีวิตแบบชนบท (rural way of life) ซึ่งมีทั้งในด้าน ที่เหมือนและแตกต่างกันมากน้อยตามกระบวนการจำแนกประเภทสังคมจากการทำให้เป็น อุตสาหกรรม (industrialization process)

อนึ่งจากแผนภูมิดังกล่าวจัดเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองที่เป็นปกติ (normality) ซึ่งในสภาวะของความเป็นปกติป้อมมีพิษปกติ (abnormality) เกิดขึ้นในสังคมเมือง ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นว่า พยาธิวิทยาในสังคมเมือง (Urban social pathology) หรือ ปัญหาของเมือง (Urban Problems) นั้นเอง

ความส่งท้าย

จากการพินิจศึกษา บทที่ 1 บทนำที่ว่าด้วยสังคมมนุษย์ ยังผลให้ผู้ศึกษาทราบถึง (1) ความหมายและความสำคัญของสังคมมนุษย์ ทั้งนี้ได้ทราบถึงมนุษย์ ใจไม่เชื่อญี่ปุ่นที่มีความ

สามารถสร้างวัฒนธรรม และมีความสามารถเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรม ที่ได้มาอยู่ร่วมกัน เป็นสังคม ซึ่งสังคมหมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความตั้งพื้นที่ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน" (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา 2524 หน้า 371) และการที่มนุษย์มาร่วมกันเป็นสังคม เพื่อจะนุชชัยในฐานะปัจเจกบุคคลแต่ละคนมีความต้องการทางกายภาพ และทางด้านจิตใจการที่จะได้รับการสนับสนุนความต้องการ ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพจัดต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม และมนุษย์ที่อยู่ในสังคมได้ช่วยกันสร้างสังคม ซึ่งค่างๆ ขึ้นมา (เป็นที่รับรู้โดยทั่วไป คือ "การมีหน้าที่ของสังคม") ที่เรียกว่า "วัฒนธรรม" ซึ่งวัตถุประสงค์หลักก็คือ สนับสนุนความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมนั้นเอง ซึ่งค่างๆ ตั้งก่อร่วมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นในรูปของมิติทางสังคม (ได้แก่ ครอบครัว ศาสนา การศึกษา นักงานการ สาธารณสุข และการแพทย์ การจัดส่าคันช่วงชั้นทางสังคม เช่น ชาติ เผ่าพันธุ์ จำนวนประชากร ฯลฯ มิติทางเศรษฐกิจ (ได้แก่ การผลิต การบริโภค การซื้อขายเช่นเดียวกับ ฯลฯ) มิติทางอำนาจ (ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม อิทธิพลทางเศรษฐกิจ อิทธิพลทางการเมือง อิทธิพลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ) มิติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ มิติทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร มิติทางการกระทำระหว่างกันทางสังคมหรือกระบวนการทางสังคม มิติเกี่ยวกับการจัดระบบสังคม และการเรียนรู้ทางสังคมหรือสังคมการ์ด เป็นต้น (2) โครงสร้างของสังคม เป็นการสร้างความเป็นระเบียบ เพื่อการอยู่อาศัยเป็นสังคมของมนุษย์ เป็นเกณฑ์กำหนดความตั้งพื้นที่ระหว่างมนุษย์ กลุ่ม ชุมชน องค์กร สถาบัน ในทุกด้าน ความตั้งพื้นที่ปรากฏในรูปแบบต่างๆ อาทิ เช่น การร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้ง การปรับปรุงแก้ไขกัน และการผสมกลมกลืนเป็นต้น เกณฑ์ที่ว่าได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม โดยบรรทัดฐานจะเป็นสิ่งกำหนดบทบาทให้บุคคล กลุ่มองค์กร สถาบัน ชุมชน ฯลฯ มีบทบาท ความที่สังคมคาดหวัง และเครื่องมือที่ใช้ประกอบให้การจัดระบบสังคม ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ศิทธิมนุษย์ทางสังคม หรือการบังคับใช้ทางสังคมด้วยการให้วางวัด (เมื่อปฏิบัติตามบรรทัดฐาน) และลงโทษ เมื่อเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม (3) ได้เรียนรู้ถึงความตั้งพื้นที่ระหว่างมนุษย์กับสังคมที่เกิดจากความต้องการของมนุษย์ และเพื่อได้รับการสนับสนุนมนุษย์ ในสังคมซึ่งได้สร้างสิ่งต่างๆ ในรูปของมิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ มิติของอำนาจ ฯลฯ ดังได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้ มิติต่าง ๆ อาจแสดงออกในรูปแบบของระบบต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมตามความต้องการเดินสกัดกันเดินสก์ ที่ได้จำแนกระบบต่างๆ เป็นระบบ "การสื่อสาร การผลิต การดำเนินการเช่นเดียวกับ การป้องกัน การสืบแทนทางคนและวัฒนธรรม รวมถึงการควบคุม

ทางสังคม" เป็นคัน (Lenski and Lenski, 1974 pp.28-29) 1(4) บุคลิกภาพ เป็นผลรวมของปัจจัยทางกายภาพ และจิตวิทยาที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในระดับบุคคล กลุ่มสังคม องค์การ สถาบัน ฯลฯ รวมถึงความเห็นในระหว่างบุคคล กลุ่ม สังคม สถาบัน ฯลฯ ซึ่งบุคลิกภาพ เป็นสำคัญໃใช้ในระดับปัจจัยบุคคล สรุนรวมอีก ๆ มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นดังเช่น ประเทศหรือชาติ เรียกว่า อุปนิสัยประจำชาติ เป็นคัน (5) การกระทำระหว่างกันทางสังคมหรือกระบวนการทางสังคม เป็นผลมาจากการปัจจัยบุคคล กลุ่ม สังคม ชั้นรวม องค์การ สถาบัน ชาติหรือประเทศ ได้มี (6) การติดต่อทางสังคม (7) ด้วยการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ และ (8) เกิดการกระตุ้นและสนองตอบจากกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม สังคม องค์การ สถาบัน ฯลฯ รูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น การร่วมมือ การแข่งขัน การชัดเจน การผ่อนปรนเข้าหากัน และผลกลมกลืน เป็นคัน (6) รูปแบบของสังคม มีเป็นแบบต่าง ๆ เนื่องมาจากเหตุปัจจัย จากสภาพแวดล้อมของสังคมที่อยู่ในส่วนต่าง ๆ ของโลกที่เป็นผลมาจากการหมุนรอบตัวเอง ของโลก 1 รอบใช้เวลา 24 ชั่วโมง "สมมติ" ซึ่งส่งผลให้เกิดความมีดและความสว่างหรือ กลางคืนกับกลางวัน และโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ 1 รอบ ใช้เวลา 365 วัน หรือ 1 ปี "สมมติ" ฯลฯ ปรากฏการณ์ในระบบสุริยะจักรวาล ทำให้เกิดลมบก ลมทะเล ลมมรสุม ฤดูกาล ต่าง ๆ ฯลฯ ที่แยกต่างกันไปในส่วนต่าง ๆ ของท่าเดื่อที่ตั้งสังคมที่มีมากมาย การดังกล่าวส่งผล ให้แต่ละสังคมมีสภาพแวดล้อมที่ต่าง ๆ กัน ทำให้มีการจำแนกเป็นรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชนบท เมือง ดั้งเดิม สมัยใหม่ ท่องอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม และหลังอุตสาหกรรม ฯลฯ อนึ่ง แม้แต่ สังคมเดียวกันเมื่อเวลาเปลี่ยนไป จักพบว่ารูปแบบสังคมมักแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นผล มาจากตั้งแต่ตัวบุคคล ไปจนถึงทางสังคม สถาบัน ฯลฯ ที่มีความต่างกัน จึงเป็นผล มาจากศาสตร์ และปัจจัยทางประชากวัฒนศาสตร์ เป็นคัน (7) เป็นการสรุปปรากฏการณ์ของการ เกิดขึ้นของสังคมมนุษย์ซึ่งเป็นผลมาจากการที่มนุษย์มารู้ว่าตนเป็นสังคม และมนุษย์ ตั้งกล่าวได้สรุสร่วมกันเพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมนั้นเอง (8) เป็นการพินิจศึกษาปรากฏการณ์ของสังคมมนุษย์ ภายใต้สภาพแวดล้อมของการทำให้มี ตักษณ์เป็นแบบเมืองซึ่งเป็นหลักของการศึกษาของกระบวนการวิชาชีพที่มีชื่อเรียกเป็นอย่าง ทางการว่า "สังคมวิทยามีอง"

ศัพท์ที่ควรรู้

Human	มนุษย์โอมเซเบ็นส์
Society	สังคม
Normality	สิ่งปกติ

ศัพท์ที่ควรรู้

Abnormality	ผิดปกติ
Social pathology	พยาธิวิทยาทางสังคม
Social problem	ปัญหาสังคม
Infra-human	ท่ากวนมนุษย์ (สัตว์)
Subhuman	ท่ากวนมนุษย์ (สัตว์)
Dyad	กลุ่ม 2 คน
Triad	กลุ่ม 3 คน
Social group	กลุ่มสังคม
Organization	องค์การ
Institution	สถาบัน
Social system	ระบบสังคม
Social interaction	การกระทำระหว่างกันทางสังคม
Socialization	การอบรมเรียนรู้ทางสังคม
Social norms	บรรทัดฐานทางสังคม
Status	สถานภาพ
Roles	บทบาท
Sanctions	การบังคับใช้
Rewards	รางวัล
Punishment	การลงโทษ
needs	ความต้องการ
Physical	ทางกายภาพ
Psychological	ทางจิตวิทยา
social process	กระบวนการทางสังคม
Social contact	การติดต่อทางสังคม
communication	การสื่อสาร
stimulus	剌激
response	การตอบสนอง

ศัพท์ที่ควรรู้

cooperation	การร่วมมือ
competition	การแข่งขัน
conflict	ความขัดแย้ง
assimilation	การผูกพันกันเข้าด้วยกัน
simple society	สังคมเรียบง่าย
complex society	สังคมซับซ้อน
primitive society	สังคมดั้งเดิม
modern society	สังคมสมัยใหม่
preliterate society	สังคมก่อนมีอักษร
literate society	สังคมมีอักษรใช้
sacred society	สังคมเป็นเชื่อและนับถือ
secular society	สังคมเปลี่ยนแปลงเรื่อยๆ
Folk society	สังคมแบบชาวบ้าน
communal society	สังคมแบบชาวบ้าน
complex society	สังคมซับซ้อน
associational society	สังคมซับซ้อน
rural society	สังคมแบบชนบท
urban society	สังคมแบบเมือง
Pre-industrial society	สังคมก่อนอุตสาหกรรม
Industrial society	สังคมอุตสาหกรรม
Postindustrial society	สังคมอุตสาหกรรมบริการ หรือ สังคมภายหลังอุตสาหกรรม
social phenomena	ปรากฏการณ์ทางสังคม
social animal	สัตว์สังคม

ศัพท์ที่ควรรู้

rule-breaking	การทำลายกฎ, ฝืนกฎ
norms conformity	การปฏิบัติตามบรรทัดฐาน
norms deviant	การฝ่าฝืนบรรทัดฐาน
a system of communication	ระบบการสื่อสาร
a system of production	ระบบการผลิต
a system of distribution	ระบบการจ่าหน่ายซ้ายแจก
a system of member replacement	ระบบการสืบทallenทางคนและวัฒนธรรม
system of defense	ระบบการป้องกัน
cultural strategies	กลไกทางวัฒนธรรม
exchange-strategies	กลไกแลกเปลี่ยน
procedural strategies	กลไกกระบวนการ
manipulative strategies	กลไกอุบาย
coercive strategies	กลไกบังคับ
coalitional strategies	กลไกร่วมด้วย
withdrawal strategies	กลไกถอนตัว

ทดสอบความสามารถ

ตัวอย่างคำถาณแบบอัดแน่น

1. จงอธิบายถึงความหมายและความสำคัญของมนุษย์และสังคม
2. จงอธิบายองค์ประกอบของการจัดระเบียบสังคม
3. การกระทำระหว่างกันทางสังคม หรือกระบวนการทางสังคม มีองค์ประกอบอะไรบ้างและผลของการดังกล่าวเป็นประการใด
4. ประเภทสังคมสามารถจำแนกเป็นแบบต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์อะไรบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบเพื่อสังเขป
5. จงเขียนแผนภูมิ ปราศจากการถือของสังคมมนุษย์ภายในได้สภาวะแวดล้อม "การท่าให้มีลักษณะเป็นแบบเมือง" พร้อมอธิบายแผนภูมิดังกล่าวพอสังเขป

ตัวอย่างคำถ้าแบบปรนัย

1. "มนุษย์ทุกผู้พันธุ์ โฉมเชิงเป็นตัวพำเพี้ยที่มีวัฒนธรรม" เป็นความหมายของอะไร
 - 1) Man
 - 2) Human
 - 3) Subhuman
 - 4) ข้อ 2) และ 3)
 - 5) ถูกหั่งหมวด
2. "สัตว์ทุกชนิดที่ต่างกว่ามนุษย์ เป็นความหมายของอะไร
 - 1) Man
 - 2) Human
 - 3) Subhuman
 - 4) ข้อ 2) และ 3)
 - 5) ถูกหั่งหมวด
3. "คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ สำคัญร่วมกัน" เป็นความหมายของอะไร
 - 1) วัฒนธรรม (Culture)
 - 2) สังคม (Society)
 - 3) Sub human
 - 4) Sub Culture
 - 5) Counter Culture
4. รูปแบบความสัมพันธ์ ได้แก่ตัวเลือกใด
 - 1) ความร่วมมือ (Cooperation)
 - 2) การแข่งขัน (Competition)
 - 3) การขัดแย้ง (Conflict)
 - 4) การฝ่าnearest ทางกัน (Accommodation) และการหมักดิบ (Assimilation)
 - 5) ถูกหั่งหมวด
5. "คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมี วัตถุประสงค์ร่วมกัน" "คนจำนวนหนึ่ง" ได้แก่ตัวเลือกใด
 - 1) 2 คน (Dyad) เช่นครอบครัว
 - 2) กลุ่ม สมาคม องค์การ
 - 3) ประชากรของชาติ ประเทศ
 - 4) ประชากรโลก
 - 5) ถูกหั่งหมวด
6. "คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมี วัตถุประสงค์ร่วมกัน" "ระเบียบกฎเกณฑ์" ได้แก่ตัวเลือกใด
 - 1) บรรทัดฐาน (norms)
 - 2) วิถีประชาริเริ่องีชาวบ้าน (folkways)
 - 3) จริต (Mores)
 - 4) กฎหมาย (laws)
 - 5) ถูกหั่งหมวด

7. ตัวเลือกใดจัดเป็นบรรทัดฐานของสังคม
- 1) วิถีชาวบ้าน
 - 2) จริต
 - 3) กฎหมาย
 - 4) ข้อ 1) และ 2)
 - 5) ถูกห้ามคด
8. "คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ค่อนเนื่องกัน สามารถเปลี่ยนกฎเกณฑ์ โดยมี
วัตถุประสงค์ร่วมกัน" ตัวเลือกใดเป็น "วัตถุประสงค์ร่วมกัน"
- 1) การบังคับใช้ทางสังคม (Social sanctions)
 - 2) บนของตอบความต้องการทางกายภาพ (Physical needs)
 - 3) บนของตอบความต้องการทางจิตใจ (Psychological needs)
 - 4) ข้อ 2) และ 3)
 - 5) มิติห้ามคด
9. เหตุใดทำให้เกิด "สังคมมนุษย์"
- 1) มนุษย์มีระยะเป็นทางานา
 - 2) มนุษย์มีความสามารถด้านสมองสามารถสร้าง เรียนรู้ และถ่ายทอดวัฒนธรรม
 - 3) มนุษย์มีความต้องการห้ามด้านกายภาพและจิตใจ
 - 4) ข้อ 1) และ 2)
 - 5) ถูกห้ามคด
10. ตัวเลือกใดจัดเป็นสิ่งที่มนุษย์ในแต่ละสังคมสร้างขึ้นมาเพื่อสนองตอบความ
ต้องการของเข้าเหล่านี้
- 1) มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางอำนาจ มิติทางสิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 2) มิติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 3) มิติการกระทำการระหว่างกันทางสังคมและมิติการจัดระเบียบสังคม รวมถึงการ
เรียนรู้ทางสังคมในทุกมิติ
 - 4) ข้อ 1) และ 2)
 - 5) ถูกห้ามคด
11. ตัวเลือกใดจัดเป็นมิติการจัดระเบียบทางสังคม
- 1) บรรทัดฐาน (norms)
 - 2) สถานภาพ (status) และบทบาท (role)
 - 3) สิทธิมนุษย์ทางสังคมหรือการบังคับใช้ทางสังคม (social sanctions)
 - 4) ข้อ 1) และ 2)
 - 5) ถูกห้ามคด

12. สิ่งใด หรือการบังคับใช้ทางสังคม เกี่ยวข้องอะไร
- 1) การให้รางวัล (rewards)
 - 2) การลงโทษ (punishments)
 - 3) การให้รางวัลและการลงโทษ
 - 4) การแสดงออก
 - 5) ผิดทั้งหมด
13. "กระบวนการใด ๆ ก็ตามที่การกระทำของฝ่ายหนึ่ง ก่อให้เกิดการกระทำหรือความเปลี่ยนแปลงซึ่นในอิทธิพลนั้น" เป็นความหมายอะไร
- 1) การกระทำระหว่างกันทางสังคม (social interaction)
 - 2) กระบวนการทางสังคม (social process)
 - 3) บรรทัดฐาน (norms)
 - 4) ข้อ 1) และ 2)
 - 5) ผิดทั้งหมด
14. ตัวอย่างประเภทสังคมที่เกิดจาก "การแสวงหา (อาหาร) ประโภชันจากธรรมชาติ" ได้แก่ตัวเลือกใด
- 1) สังคมเก็บพืชพืกในป่าและล่าสัตว์ (Food gathering and Hunting society)
 - 2) สังคมผลิตอาหาร (Food producing society)
 - 3) สังคมเกษตรกรรมทำไร่เลื่อนลอย (Shifting cultivation)
 - 4) ข้อ 1) และ 2)
 - 5) ผิดทั้งหมด
15. ประเภทสังคมที่เกิดจาก "การท้าให้เป็นอุตสาหกรรม" (Industrialization process) ได้แก่อะไร
- 1) สังคมก่อนอุตสาหกรรม (pre-industrial society)
 - 2) สังคมอุตสาหกรรม (industrial society)
 - 3) สังคมหลังอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมบริการ (postindustrial society)
 - 4) ข้อ 1) และ 3)
 - 5) ถูกทั้งหมด
16. มิติค้าง ๆ ที่สังคมมนุษย์สร้างขึ้น จัดเป็นอะไรจากทฤษฎีของเมอร์ดัน
- 1) จุดมุ่งหวังในชีวิต (cultural goals)
 - 2) ค่านิยมทางวัฒนธรรม (cultural values)
 - 3) วิธีการ สถาบัน วิถีทาง สมองคอมจุดมุ่งหวัง (institutionalized means)
 - 4) แบบการปรับตัว (modes of adaptations)
 - 5) ปัญหาสังคม (social problems)

17. กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานทางสังคม (social norms) เกิดจากสิ่งใด

- 1) การสร้างกฎ (rule-making)
- 2) การบังคับใช้กฎ (rule-enforcing)
- 3) การถ่ายทอดเมยแพร์ (rule-transmitting)
- 4) ข้อ 1) และ 2)
- 5) ถูกหั่งหมวด

18. มนุษย์ที่อยู่ในสังคมจะมีสิ่งใดกำกับวิธีการดำเนินชีวิต

- 1) สถานภาพ (status)
- 2) ความมั่งมี (wealth)
- 3) ความยากจน (poverty)
- 4) คู่สมรส (couple)
- 5) ผิดหั่งหมวด

19. สถานภาพ (status) ของบุคคลจะมีสิ่งใดกำกับ

- 1) การสร้างกฎ (rule-making)
- 2) การบังคับใช้กฎ (rule-enforcing)
- 3) การถ่ายทอดเมยแพร์กฎ (rule transmitting)
- 4) การสร้างบทบาท (role-making) กำกับ
- 5) ผิดหั่งหมวด

20. สิ่งใดเป็นเครื่องลุงใจให้ผู้ที่มีสถานภาพหนึ่งแสดงบทบาท (role) ตามที่สังคม

คาดหวังหรือตามบรรทัดฐานทางสังคม (social norms)

- 1) ค่านิยม (values)
- 2) ความเชื่อ (belief)
- 3) ลิทธานุมัติทางสังคม
- 4) การบังคับใช้ด้วยการให้รางวัล (rewards)
- 5) การบังคับใช้ด้วยการลงโทษ (punishments)